

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 442/2020-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Gabrielou Kľačanovou, Andreja Kmeťa 28, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 77/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 77/2014 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Martin povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov), ktoré je Okresný súd Martin povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Gabriely Kľačanovej, Andreja Kmet'a 28, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 442/2020-17 z 8. októbra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 77/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že je v procesnej pozícii žalovaného v napadnutom konaní o určenie vlastníckeho práva. Namieta, že okresný súd nekoná plynulo bez zbytočných prietáhov, v dôsledku čoho nie je vec ani po viac ako šiestich rokoch právoplatne skončená.

3. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ je toho názoru, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušovaniu jeho označených práv, preto navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Martin v súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 5 C/77/2014 a Krajský súd Žilina v súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 8 Co/209/2018 porušil základné právo sťažovateľa p. [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa Článku 48 ods. (2) Ústavy Slovenskej republiky, podľa Článku 38 ods. (2) Listiny základných práv a slobôd, a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa Článku 6 ods. (1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Martin v súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 5 C/77/2014 a Krajskému súdu Žilina v súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 8 Co/209/2018 Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby konali bez zbytočných priet'ahov.

3. P. [REDAKOVANÉ]... priznáva Ústavný súd SR primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10.000,00 EUR (slovom: desaťtisíceuro), ktoré sú Okresný súd Martin a Krajský súd Žilina povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto nálezu.

4. P. [REDAKOVANÉ]... priznáva Ústavný súd SR právo na náhradu trov konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo výške 375,24 EUR...“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľa

4. Ústavný súd 21. októbra 2020 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

5. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 23. novembra 2020. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a v podstatnom uviedla:

„Dňa 26. 03. 2014 bola podaná žaloba označenými žalobcami v rade 1/ - 6/, ktorí boli zastúpení žalobcom v rade 1/ proti žalovaným v rade 1/ a 2/. Na strane žalovaných v priebehu konania nedošlo k zmene strán sporu.

Podaním zo dňa 27. 03. 2014 doručeným súdu dňa 31. 03. 2014 zástupca žalobcov doplnil listinné dôkazy k žalobe.

Výzvou zo dňa 15. 04. 2014 boli žalobcovia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku.

Uznesením zo dňa 07. 05. 2014 boli žalobcovia vyzvaní, aby doplnili svoje neúplné podanie v zmysle odôvodnenia uznesenia.

Zástupca žalobcov doplnil žalobu podaním zo dňa 25. 05. 2014.

Súd podaním zo dňa 16. 06. 2014 oznámil zástupcovi žalobcov, že po preskúmaní doplnenia žaloby zistil, že pozemok zapísaný na [REDACTED], [REDACTED], nebol spôsobilý zápisu v zmysle podanej žaloby.

Zástupca žalobcov podaním zo dňa 22. 06. 2014, 01. 07. 2014 a následne dňa 03. 07. 2014 dopĺňal údaje žiadané súdom k podanej žalobe.

Podaním zo dňa 04. 07. 2014, doručeným súdu dňa 09. 07. 2014, zástupca žalobcov podal návrh na pripustenie vstupu do konania ďalších účastníkov, ktorí boli označení v rade 7/ -11/.

Uznesením zo dňa 24. 07. 2014 súd pripustil do konania ďalších žalobcov.

Žalovaní v rade 1/ a 2/ v auguste 2014 boli vyzvaní na vyjadrenie k žalobe.

Podaním zo dňa 08. 09. 2014 sa vyjadril žalovaný v rade 2/ a zároveň podal odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Martin zo dňa 24. 07. 2014 o pripustení žalobcov v rade 7/ - 11/do konania.

Spis bol predložený po odvolacích úkonoch Krajskému súdu v Žiline dňa 19. 01. 2015.

Uznesením zo dňa 28. 01. 2015, doručeným Okresnému súdu Martin dňa 09. 03. 2015, odvolací súd potvrdil uznesenie Okresného súdu Martin zo dňa 24. 07. 2014.

V podaniach zo dňa 11. 05. 2015 zástupca žalobcov dopĺňal žalobu vrátane doplnenia plnej moci žalobcov v rade 7/ - 11/ pre zástupcu žalobcov.

Výzvou zo dňa 07. 07. 2015 bol zástupca žalobcov vyzvaný, aby súdu doručil rodovú a dedičskú postupnosť účastníkov konania vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ku ktorým žiadal určiť vlastnícke právo.

Zo strany zástupcu žalobcov bolo súdu odpovedané na výzvu podaním zo dňa 09. 07. 2015, doručené súdu dňa 13. 07. 2015. Vzhľadom na jeho obsah súd nariadil vo veci výsluch zástupcu žalobcov dňa 03. 08. 2015, pričom výsluch bol nariadený na deň 30. 09. 2015.

Pri výsluchu zástupcu žalobcov tento uviedol, že je zrejmé, že v podaných listinách nesprávne označil všetkých žalobcov a v časti dospel k záveru, že žalobu vezme späť. Oprava a doplnenie žaloby bolo zo strany zástupcu žalobcu doručené súdu dňa 14. 10. 2015.

Súd sa potom oboznámil dôsledne s opravou a doplnením žaloby, toto podanie bolo doručené žalovaným.

Dňa 01. 03. 2016 bol vytýčený termín pojednávania na deň 21. 04. 2016, a to po dôslednom sa oboznámení so všetkými podaniami žalobcu, ktoré vzájomne úplne nekorešpondovali.

Dňa 21. 04. 2016 bolo vykonané pojednávanie vo veci stým, že bolo odročené na neurčito, aby zástupca žalobcov predložil súdu v riadnej a čitateľnej kópii kúpnu zmluvu, ktorá bola na č. 1. 17 spisu a urobí dotaz na Štátny archív v Martine, aby predložil celý spis týkajúci sa tejto kúpnej zmluvy.

Zástupca žalobcu doplnil žalobu podaniami zo dňa 24. 04. 2016, toto bolo obsahovo neúplné, preto súd pristúpil k tomu, že sám žiadal potrebné listinné dôkazy.

Podaním zo dňa 28. 04. 2016 súd vyžiadal zo Štátneho archívu Bystrička zapožičanie potrebného spisu ku predmetnej kúpnej zmluve.

Dňa 06. 05. 2016 zo Štátneho archívu boli predložené žiadané listinné doklady.

Dňa 10. 05. 2016 súd vyzval všetky strany sporu, aby sa oboznámili s pripojenými kópiami dokladov predložených Štátnym archívom.

Podaniami zo dňa 12. 05. 2016 sa zástupca žalobcu vyjadril k listinným dokladom.

Dňa 23. 05. 2016 zaslala vyjadrenie právna zástupkyňa žalovaných.

V mesiacoch jún, júl, august a september 2016 boli zo strany zástupcu žalobcov opakovane predkladané listinné doklady, ktoré súd zaslal právnej zástupkyňi žalovaných.

Uznesením zo dňa 02. 11. 2016 súd prvej inštancie rozhodol o prerušení konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 7 C/228/2016 na návrh žalobcov stým, že v predmetnej veci bol podaný návrh na obnovu konania vedeného pod sp. zn. 11 C/16/2015 (vyrovnanie dedičských podielov).

Proti tomuto uzneseniu žalovaní podali odvolanie, a teda dňa 26. 01. 2017 bola vec predložená odvolaciemu súdu, tento uznesením zo dňa 31. 05. 2017, ktoré bolo doručené prvostupňovému súdu dňa 13. 06. 2017, zrušil uznesenie zo dňa 02. 11. 2016 a vec vrátil na ďalšie konanie.

Spis na Krajskom súde v Žiline od 26. 01. 2017 do 13. 06. 2017.

Následne zo strany žalobcov boli predkladané listinné doklady a vyjadrenia, ktoré boli zaslané právnej zástupkyňi žalovaných.

Dňa 15. 08. 2017 bol vytýčený termín pojednávania na deň 22. 11. 2017. Tento bol odročený na deň 17. 01. 2018 stým, aby právna zástupkyňa žalovaných argumentáciu, ktorá vyplynula z priebehu pojednávania o vydržaní vlastníckeho práva, zosumarizovala a predložila súdu.

Podaním zo dňa 26. 11. 2017 právna zástupkyňa žalovaných zaslala vyjadrenie vo veci, ktoré bolo doručené zástupcovi žalobcov. Ten na toto reagoval podaním zo dňa 27. 12. 2017.

Dňa 17. 01. 2018 bolo pojednávanie vykonané stým, že bolo odročené na deň 15. 02. 2018 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Rozsudok bol vyhlásený dňa 15. 02. 2018.

Zástupca žalobcov proti rozsudku podal odvolanie. Po vykonaní odvolacích úkonov bol spis predložený odvolaciemu súdu dňa 09. 09. 2018.

Podaním zo dňa 29. 04. 2020 doručeným Okresnému súdu Martin dňa 04. 06. 2020 bola vec vrátená za účelom doplnenia rozhodnutia. Uznesením zo dňa 21. 04. 2016 súd konanie o návrhu žalobcov v časti určenia spoluvlastníctva k nehnuteľnosti zapísanej na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastavil (išlo o vyhotovenie rozhodnutia, kedy o zastavení konania súd vydal uznesenie na pojednávaní dňa 21. 04. 2016 a až následne ho písomne vyhotovil) a ďalším uznesením zo dňa 09. 06. 2020 zastavil konanie o žalobe žalobcov v rade 10/ a 11/. Následne bol spis opätovne predložený odvolaciemu súdu dňa 16. 07. 2020.

Spis na Krajskom súde v Žiline od 10. 09. 2018 do 04. 06. 2020 a následne od 20. 07. 2020 do 03. 11. 2020.

V predmetnej veci o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa bolo potrebné vysporiadavať s neúplnými podaniami žalobcov, ktorých zastupoval všetkých len zmocnený zástupca. Tomuto bolo potrebné pri osobitnom výsluchu vysvetliť náležitosti podania žaloby, potrebnosť a dôvodnosť listinných dôkazov. Po zabezpečení celého rozsahu listinných dôkazov súd vo veci mohol rozhodnúť. Pokiaľ išlo o rozhodnutie odvolacieho súdu, tento rozsudkom zo dňa 28. 08. 2020 vo veci rozhodol, tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v časti zmenil a v časti potvrdil (vo veci je rozhodnuté o celom nároku žalobcov). Rozsudok súdu druhej inštancie bol doručený dňa 03. 11. 2020 a následne zaslaný zástupcom strán sporu. Splnomocnený zástupca žalobcov si rozsudok prevzal dňa 09. 11. 2020. Právna zástupkyňa žalovaných si ani po viacerých telefonických urgenciách do dnešného dňa rozsudok druhej inštancie neprevzala.“

6. Predmetný súdny spis bol ústavnému súdu doručený 23. novembra 2020. Ústavný súd po preštudovaní obsahu súdneho spisu konštatuje, že predsedníčka vo svojom vyjadrení uviedla všetky relevantné skutočnosti a úkony súdu, ako aj strán konania pre posúdenie sťažnosti, ktoré korešpondujú s obsahom súdneho spisu.

7. Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným 30. novembra 2020. V podstatnom uviedla:

„Sťažovateľ sa domnieva, že prvoradou povinnosťou všeobecného súdu je zorganizovať si svoj procesný postup v súdnom konaní tak, aby mohol vo veci samej meritórne rozhodnúť. V tejto konkrétnej veci Okresný súd Martin spôsobil nezákonné prietahy v súdnom konaní jednak nesprávnym procesným postupom a taktiež nevyužitím procesných inštitútov alebo prostriedkov Občianskeho súdneho poriadku, účelom ktorých je zabezpečenie účinnej a rýchlej ochrany práv účastníkov súdneho konania.

Podľa právneho názoru sťažovateľa sa nejedná o zložitú vec, sťažovateľ nijakým spôsobom neprispel k neprimeranej dĺžke súdneho konania a predmet konania má pre sťažovateľa zásadný význam. Sťažovateľ sa domnieva, že Okresný súd Martin

vo veci vykonával po obdobiach absolútnej nečinnosti najmä jednoduché procesné úkony, ktoré si nevyžadovali dôkladnú alebo časovo náročnú prípravu.

Sťažovateľ poukazuje na to, že zástupca žalobcov je osobou bez právnického vzdelania. Množstvo a obsah jeho podaní do súdneho konania svedčia o tom, že nebol spôsobilý účastníkov súdneho konania zastupovať riadne. Opätovne vystupoval ako zástupca v niekoľkých súdnych konaniach sp. zn.: 11 C/16/2015 a sp. zn.: 7 C/228/2016, a teda Okresný súd Martin mohol jeho zastupovanie žalujúcej strany nepripustiť v súlade s ust. § 89 ods. (2) O. s. p. Keď to navrhol sťažovateľ, Okresný súd Martin mu odpovedal prípisom zo dňa 11. 7. 2017, doručeným sťažovateľovi dňa 13. 12. 2017 oznámením, že: súd bude pokračovať v konaní so zástupcom na strane žalobcov vzhľadom na doterajšie dokazovanie a reštančnosť veci. Zástupca žalobcov do súdneho konania predkladal veľké množstvo listín, niektoré opätovne a opakovane, niektoré bez súvisu s predmetom sporu, pričom Okresný súd Martin nijakým spôsobom nezakročil. Týmto svojim správaním zástupca žalobcov zneprehľadňoval a spomaľoval súdne konanie ako celok, jeho podania boli zmätočné.

Dedičia sú nerozlučnými spoločníkmi v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 5 Cdo 264/2007, podľa ktorého je procesným dôsledkom nerozlučného spoločenstva nútenosť spoločenstva, ktorá vyplýva z hmotnoprávneho vzťahu dedičov, bez ohľadu na ich vôľu. Z priložených listinných dôkazov žalujúcej strany – konkrétne Osvedčenia o dedičstve sp. zn.: 46 D/5/20018, Dnot 22/2008 [redacted] po neb. [redacted] [redacted] rod. [redacted] zomrelej dňa 13. 12. 2007, jej zákonnými dedičmi boli [redacted] [redacted] a [redacted], pričom [redacted] na strane žalobcov absentuje a súčasne Osvedčenie o dedičstve sp. zn.: 27 D/74/2012, Dnot 92/2012 [redacted] po neb. [redacted], zomrelom dňa 28. 12. 1985, jeho zákonnými dedičmi boli [redacted] rod. [redacted] [redacted] a p. [redacted], pričom p. [redacted] a [redacted] na strane žalobcov absentujú. Už táto skutočnosť spôsobuje, že žaloba žalobcov zo dňa 26. 03. 2014. Toto bolo Okresnému súdu Martin známe už v roku 2014.

Podania žalobcov z 22. 06. 2014, 01. 07. 2014 a 03. 07. 2014 doručené sťažovateľovi zo strany Okresného súdu Martin neboli, len podanie žalobcov z 04. 07. 2014, doručené Okresnému súdu Martin dňa 09. 07. 2014.

Uznesením Okresného súdu Martin zo dňa 24. 07. 2014, sp. zn.: 5 C/77/2014-150 boli do súdneho konania pripustení ďalší žalobcovia. Krajský súd v Žiline Uznesením zo dňa 28. 01. 2015, sp. zn.: 8 Co/33/2015-172, rozhodnutie Okresného súdu Martin potvrdil. Týmto rozhodnutím sa odvolací súd odchýlil od svojej rozhodovacej praxe v obdobnej veci sp. zn.: 9 Co/368/2011 zo dňa 28. 02. 2012, podľa ktorej ak spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam, tvoriacim predmet sporu neboli predmetom dedičstva, nemôžu žalobcovia žiadať určiť pre seba, že sú podielovými spoluvlastníkmi týchto podielov, ale iba určenia, že právni predchodcovia žalobcov boli ku dňu svojej smrti vlastníkami spoluvlastníckych podielov, evidenčne vedených na žalovaných.

S prihliadnutím na vyššie uvedené má sťažovateľ zato, že v období od 19. 01. 2015 do 09. 03. 2015 vznikli nezákonné prieťahy pre nesprávny procesný postup a nezákonné čiastkové rozhodnutie zavinením Okresného súdu Martin.

Podanie žalobcov zo dňa 11. 05. 2015 sťažovateľovi doručené zo strany Okresného súdu Martin nebolo.

Podanie žalobcov zo dňa 09. 07. 2015 sťažovateľovi doručené zo strany Okresného súdu Martin nebolo. Sťažovateľ súčasne vyjadruje svoj právny názor, že Okresný súd Martin nebol oprávnený nariadiť výsluch zástupcu žalobcov na deň 30. 09. 2015, pretože na tomto výsluchu podľa právneho názoru sťažovateľa Okresný súd Martin poučoval zástupcu žalobcov o hmotnom práve, čím porušil rovnosť účastníkov súdneho konania v neprospech sťažovateľa.

Oprava a doplnenie žaloby z 13. 10. 2015 sťažovateľovi doručená zo strany Okresného súdu Martin nebola.

Uznesením Okresného súdu Martin zo dňa 02. 11. 2016, sp. zn.: 5 C/77/2014-449, Okresný súd Martin prerušil konanie do právoplatného skončenia súdneho konania sp. zn.: 7 C/228/2016, ktoré však nemalo so súdnym konaním sp. zn.: 5 C/77/2014 nijaký súvis. Sťažovateľ proti nemu podal odvolanie, pričom Krajský súd v Žiline Uznesením zo dňa 31. 05. 2017, sp. zn.: 10 Co/124/2017, uznesenie o prerušení súdneho konania zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Sťažovateľ je presvedčený, že nezákonné prieťahy v období od 26. 01. 2017 do 13. 06. 2017 vznikli výlučným zavinením Okresného súdu Martin, a to pre jeho nesprávny procesný postup a nezákonné čiastkové rozhodnutie.

Ďalej, Okresný súd Martin argumentuje, že od 10. 09. 2018 do 04. 06. 2020 a následne od 20. 07. 2020 do 03. 11. 2020 bol súdny spis opätovne na Krajskom súde v Žiline. Spis bol však Okresnému súdu Martin vrátený pre jeho nesprávny procesný postup, keď Okresný súd Martin o zastavení časti konania rozhodol na pojednávaní dňa 21. 04. 2016, avšak písomné vyhotovenie predmetného uznesenia vypracoval až na pokyn odvolacieho súdu Uznesením sp. zn.: 5 C/77/2014-837, ktoré sťažovateľovi bolo doručené dňa 24. 06. 2020, t. j. po viac ako štyroch rokoch od jeho vyhlásenia.

Ďalšie Uznesenie sp. zn.: 5 C/77/2014-838 bolo v písomnej podobe Okresným súdom Martin vypracované až na základe oznámenia odvolacieho súdu zo dňa 29. 04. 2020 a sťažovateľovi bolo predmetné uznesenie doručené Okresným súdom Martin dňa 24. 06. 2020. Sťažovateľ sa domnieva, že v období od 10. 09. 2018 do 04. 06. 2020 vznikli nezákonné prietahy výlučným zavinením Okresného súdu Martin pre jeho nesprávny procesný postup vo veci.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že ešte v roku 2017 samotná zákonná sudkyňa vec sp. zn.: 5 C/77/2014 označovala za vec reštančnú. Sťažovateľ má za to, že nijakým spôsobom neprispel k neprimeranej dĺžke predmetnej právnej veci, ktorá je však absolútne neakceptovateľná.

Vzhľadom na vyššie uvedené sťažovateľ v celom rozsahu zotrváva na podanej ústavnej sťažnosti zo dňa 04. 05. 2020, pričom dĺžku súdneho konania sťažovateľ považuje za neprijateľnú a ničím neospravedliteľnú. Sťažovateľ súčasne rozširuje trovy právneho zastúpenia o úkon právnej pomoci - písomné vyjadrenie vo veci samej zo dňa 29. 11. 2020 á 177,00 EUR + režijný paušál á 10,62 EUR, t. j. spolu o sumu vo výške 187,62 EUR.“

8. Právna zástupkyňa podaním doručeným 11. decembra 2020 vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Zároveň uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu vo veci sťažovateľa prevzala 19. novembra 2020.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou

sťažnosťou, stanoviskom okresného súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným prietahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Pokiaľ ide o skutkovú a právnu zložitost' vecí, ústavný súd konštatuje, že okolnosti, za ktorých bola žalobcami podaná žaloba (nesmerovala proti všetkým do úvahy prichádzajúcim osobám podľa hmotného práva) a jej petit (žalobcovia ako právni nástupcovia svojich právnych predchodcov žiadali určiť svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré nebolo predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcov, pozn.), indikujú, že žalobe nebolo možné vyhovieť od počiatku. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľov nevykazovala žiadnu skutkovú a právnu zložitost', ktorá by mohla mať vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

20. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako strany v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Poskytoval primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagoval včas.

21. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

22. Ústavný súd, vychádzajúc z celkovej dĺžky napadnutého konania (vyše 6 a pol roka) a po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní, konštatuje, že okresný súd prvé pojednávanie vo veci vykonal až 21. apríla 2016 (po viac ako dvoch rokoch od začatia konania, pozn.), druhé pojednávanie vykonal 22. novembra 2017, pričom vo veci samej rozhodol rozsudkom až na štvrtom pojednávaní konanom 15. februára 2018, čo v okolnostiach veci nemožno považovať za primeraný procesný postup aj vzhľadom na skutočnosť, že vec bolo možné bez pochybností rozhodnúť na prvom pojednávaní (pozri bod 20 odôvodnenia tohto nálezu). O pochybeniach v procesnom postupe okresného súdu svedčí aj okolnosť, že odvolací súd krajský zrušil rozhodnutie okresného súdu o prerušení konania, keď konštatoval, že kvalifikovaný súvis medzi napadnutým konaním a konaním, pre ktoré malo byť napadnuté konanie prerušené, nemožno ani len „dedukovať“ (pozri uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici

sp. zn. 10 Co 124/2017 z 31. mája 2017, bod 8 odôvodnenia). Za nesústredený postup možno považovať aj tú skutočnosť, že okresný súd nevyhotovil uznesenie o zastavení konania vo vzťahu k niektorým účastníkom konania na strane žalobcov po vyhlásení uznesenia na prvom pojednávaní, čo bolo aj dôvodom, pre ktorý odvolací súd v rámci odvolacieho konania vrátil okresnému súdu spis ako predčasne predložený. Z obsahu spisu je tiež zrejmé, že zvolený zástupca žalobcov zjavne nebol spôsobilý na riadne zastupovanie a, navyše, ako zástupca vystupoval vo viacerých konaniach (pozri bod 8 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.). Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že bolo potrebné sa vysporiadať s neúplnými podaniami zmocneného zástupcu, ústavný súd konštatuje, že nič nebránilo okresnému súdu nepripustiť zvoleného zástupcu v momente, keď už o tom nebolo pochybností, napríklad aj v roku 2017 na podnet právnej zástupkyne sťažovateľa.

23. Ústavný súd zastáva názor, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

24. Ústavný súd, vychádzajúc z celkovej dĺžky napadnutého konania, konštatuje, že napadnuté konanie ako celok je poznačené nesústredenou a neefektívnou činnosťou, ako aj zbytočnými prietahmi. Preto dospel k záveru, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nie je možné považovať za súladný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote. Ústavný súd konštatuje, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnuté konanie bolo právoplatne ukončené počas konania o tejto sťažnosti (19. novembra 2020, pozn.), už okresnému súdu neprikázal, aby vo veci sťažovateľa konal bez zbytočných prietáhov.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ktorú odôvodnil svojou dlhodobou právnou neistotou, frustráciou, neistotu, pocitom poníženia, stresom a obavami.

29. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného okresným súdom, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, skutočnosť, že napadnuté konanie bolo právoplatne skončené počas konania o tejto sťažnosti, a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou (nie majetkovej ujmy, pozn.), považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právna zástupkyňa sťažovateľa si nárok na náhradu trov konania uplatnila celkom v sume 562,86 €.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Odmenu priznal za dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie sťažnosti a podanie vo veci samej. Vychádzal pritom z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 €

(§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony 562,86 €. Ústavný súd preto úspešnému sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v sume 562,86 € (bod 3 výroku nálezu).

33. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu